

CARTEA IV.

ISTORIA CONTIMPURANĂ

EPOCA ROMÂNISMULUI

De la restabilirea domniilor naționale până la îndoita alegere a lui Al. Cuza.

1822—1859.

PRECUVÎNTARE

Istoria contimpurană a poporului român pe care o înfățișez în acest volum nu este aceea ce mi-a pricinuit mai puțină muncă. De și s'ar părea straniu, însă tocmai pentru această parte a istoriei, care ne atinge așa de aproape, izvoarele lipsesc în mare parte, sau sunt de acele, care pornind din pene interesate sau pline de uri personale, pot fi întrebuințate numai cu cea mai mare rezervă.

Și pentru acest volum ca și pentru celelalte am avut de luptat cu împrăștierea materialului, care de și știeam unde trebuia aflat adese, ori îmi dădea mare trudă spre adunare, de oare ce scrierile în care este conținut și mai ales acele interne lipsesc din toate colecțiunile, chiar și din cea bogată a Academiei române. Numai după multe cercetări și osteneli am ajuns a aduna ceea ce conține acest volum. Partea relativă la unire mi-a fost mult ușurată prin minunata publicație a d-lor Sturza și Ghenadie Petrescu, și mărturisesc că fără acest prețios ajutor ea nu ar fi putut îmbrăca o formă atât de plină.

Dacă însă adunarea materialului mi-a dat de lucru mai mult de cum mă așteptam, aveam de luptat pe de altă parte cu o greutate de altă natură, însă nu mai mică. Era vorba de a găsi adevărul în nămolul de păreri contrazicătoare pe care izvoarele acestei perioade le conțin asupra personajelor și a faptelor lor. Călăuzit de maxima lui Cicero că istoria

nu trebuie nici să scrie neadevărul nici să se teamă de a spune adevărul, am căutat pe cât mi-a fost cu putință, ca om ce trăesc în sinul poporului meu, să păstrez cumpăna dreptății. Totuși mărturisesc că persoanele pentru mine au fost luate în considerație numai fiind că faptele istoriei se îndeplinesc de oameni ; de altmintrele acest volum caută să expună mai curînd o istorie a civilizației romîne contimporane decît una a domniilor acestui timp. De aceea să nu mi se impute dacă am lăsat cam la o parte chestiunile de persoane, în expunerea ultimei perioade din viața poporului romîn. Nu am făcut de cât să aduc tot mai pe deplin la lumină gîndul care m-a călăuzit în întreaga mea lucrare, anume de a scrie istoria unui popor și nu un șir de biografii a stăpînitorilor săi. Încă un cuvînt. Cele șese volumuri publicate de mine apărînd regulat în restimp de un an fie care, mulți s'au mirat de repejunea cu care le-am lucrat și unii îmi bănuesc chiar această prea mare grăbire. Trebuie să se știe că atunci cînd am început a tipări în 1888, cele d'întăi patru volumuri erau scrise, al 5-lea schițat și mare parte din materialul lui adunat ; al șeselea era încă nefăcut. În doi ani am scris pe al 5-lea iar restul de 4 ani l'am întrebuițat la redactarea aceluia ce apare astăzi. Prin urmare nu trebuie să se mire lumea despre modul cum au apărut lucrarea. Dacă ar fi ceva de admirat în țara noastră este că m'am ținut de cuvîntul dat, cînd am pus la tipar primul volum și că am scos în capăt o lucrare mai întinsă. De obicei la noi se promit 10, 20, de volumuri ; esă unul sau două și restul se înfundă. În țara noastră lipsesc încă concepțiunile mari și puterea și stăruința necesară spre a le aduce la îndeplinire.

La sfîrșit se află un indice al materiilor celor șese volumuri care să înlésniască întrebuițarea lor.